

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан економічного факультету

В.М. Гельман
2025

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ФІНАНСИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

підготовки бакалаврів
денної та заочної форм здобуття освіти

освітньо-професійна програма «Фінанси і кредит»
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
галузі знань 07 «Управління та адміністрування»

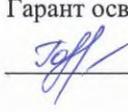
ВИКЛАДАЧ: Дубиніна Світлана Миколаївна, доктор філософії, старший викладач кафедри Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

Обговорено та ухвалено на засіданні
кафедри Фінанси, банківська справа,
страхування та фондовий ринок

Протокол № 1 від "25" серпня 2025 р
Завідувач кафедри Фінанси, банківська
справа, страхування та фондовий ринок

Череп А.В.

Погоджено
Гарант освітньо-професійної

Горбунова А.В.

2025

Зв'язок з викладачем:

E-mail: dubynina.s.m@gmail.com (Дубиніна С.М.)

Сезн ЗНУ повідомлення: <https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=11284>

Телефон: (061) 228-76-24 (кафедра)

Інші засоби зв'язку: *Viber, Telegram, Zoom за попередньою домовленістю*

Кафедра: фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок, просп.Соборний,74 (5й корп. ЗНУ, ауд. 114 (1^й поверх))

1. Опис навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є формування у студентів системи знань про сучасний стан фінансів місцевого самоврядування та організації фінансів, їх складу та основ управління виходячи із розмежування функцій і повноважень державних та місцевих органів влади і управління.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Фінанси місцевого самоврядування» є: формування у студентів системи знань щодо сутності й організації фінансів місцевого самоврядування; ознайомлення з основними категоріями, поняттями і механізмами реалізації бюджетних відносин у сфері місцевого самоврядування; формування у майбутніх фахівців цілісного уявлення про систему фінансових відносин органів місцевого самоврядування.

Відповідно до структурно-логічної схеми ОПП «Фінанси і кредит» курс «Фінанси місцевого самоврядування» тематично пов'язаний з дисциплінами «Фінанси», «Фінансове планування», «Фінансовий менеджмент», «Податковий менеджмент».

Лекційні та практичні заняття проводяться з використанням програми Microsoft 365, інтерактивних дошок Miro, Padlet, Canva, в Zoom; виконанням інтерактивних завдань у Mentimeter, Quizalize, Nearpod, Interacty; створення ментальних карт (Canva, Mindomo, MindMeister, Google, MindMup) та стрічок часу (Canva, Timetoast, Timeline.JS, Preceden).

Паспорт навчальної дисципліни

Нормативні показники	денна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>
Статус дисципліни	Вибіркова	
Семестр	8-й	8-й
Кількість кредитів ECTS	5	
Кількість годин	150	
Лекційні заняття	16 год.	8 год.
Практичні заняття	32 год.	6 год.
Самостійна робота	102 год.	136 год.
Консультації	<p><i>Середа, 8.00</i> https://www.znu.edu.ua/ukr/university/departments/economy/navchalnij_protses <i>Формат проведення консультацій (дистанційно): ідентифікатор 9872893277, код доступу 831670</i></p>	
Вид підсумкового семестрового контролю:	залік	
Посилання на електронний курс у СЕЗН ЗНУ (платформа Moodle)	https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=11284	

2. Методи досягнення запланованих освітньою програмою компетентностей і результатів навчання

Компетентності/ результати навчання	Методи навчання	Форми і методи оцінювання
1	2	3
<p>ЗК01 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>СК01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища.</p> <p>СК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).</p> <p>СК11. Вміння використовувати законодавчі та нормативні документи з питань оподаткування, кредитування, страхування, інвестування, бюджетних відносин та фондового ринку.</p> <p>СК13. Здатність здійснювати ефективні комунікації.</p> <p>ПР01. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.</p> <p>ПР04. Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування, як на національному, так і міжнародному рівнях.</p> <p>ПР21. Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як</p>	<p>Лекції, практичні заняття: репродуктивний метод (лекція, пояснення, доповідь); наочні методи (презентації, діаграми, ілюстрації, схеми, використання інтерактивних дошок Miro, Padlet, Canva, в Zoom); метод проблемного викладу (постановка проблем і розкриття доказового шляху їхнього вирішення); методи аналізу (кейс-метод, SWOT-аналіз); дискусійні методи (дискусії, презентації, робота в групах, мозковий штурм, дебати); економіко-статистичні методи; методи формування Soft Skills (публічне обговорення ходу та результатів виконання практичних завдань); метод навчання з використанням Інтернет-технологій (електронне навчання) та виконання інтерактивних завдань (LearningApps, Mentimeter, Quizalize, Nearpod, Interacty та ін.).</p> <p>Самостійна робота: репродуктивний метод, дослідницький метод, метод навчання з використанням Інтернет-технологій (електронне навчання), аналіз, синтез, індукція, дедукція, узагальнення.</p>	<p>Поточний контроль: теоретичні завдання: тестування в системі Moodle з питань змістового модулю, усне опитування, одноваріантні запитання; практичні завдання: розв'язання вправ і практичних задач (письмово); презентація власних досліджень; колективне вирішення проблемних завдань.</p> <p>Самостійна робота: систематичний огляд літератури, вивчення матеріалів.</p> <p>Підсумковий контроль: теоретичне завдання: підсумкове тестування в системі Moodle, усне опитування; практичне завдання: виконання Індивідуального дослідницького завдання.</p>

демократичної, соціальної, правової держави.		
--	--	--

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Сутність, складові та засади організації місцевих фінансів. Фінансова політика у сфері місцевих фінансів.

Тема 1. Сутність, складові та засади організації місцевих фінансів. Формування науки про місцеві фінанси. Становлення системи місцевих фінансів. Теорії місцевого самоврядування. Складові системи місцевого самоврядування. Бюджетна децентралізація являє собою передачу повноважень, функцій і компетентності від центрального уряду до органів місцевого самоврядування, що супроводжується передачею відповідних фінансових ресурсів. Система місцевих фінансів та їхня роль в економічній системі держави.

Сутність, функції та особливості організації місцевих фінансів. Система місцевих фінансів та характеристика її складових. Фінанси місцевого самоврядування – це система економічних відносин, пов'язаних із формуванням, розподілом та використанням фінансових ресурсів, необхідних органам місцевого самоврядування для виконання покладених на них завдань. Функції місцевих фінансів. Принципи організації місцевих фінансів

Нормативно-правове забезпечення місцевих фінансів. Роль місцевих фінансів у соціально-економічних процесах. Система місцевих фінансових інститутів.

Тема 2. Фінансова політика у сфері місцевих фінансів.

Об'єкт, мета і напрями державної фінансової політики у сфері місцевих фінансів. Фінансова політика – це сукупність державних заходів щодо використання фінансових відносин для виконання державою своїх функцій. Сутність та мета державної регіональної політики, об'єкт, цілі і завдання державної регіональної політики. Принципи здійснення державної регіональної політики. Державна фінансова політика у сфері місцевих фінансів. Фінансово-економічне забезпечення реалізації державної регіональної політики.

Економічні засади та пріоритети фінансової політики органів місцевого самоврядування. Фінансова політика органів місцевого самоврядування. Елементи фінансової політики органів місцевого самоврядування. Бюджетна політика органів місцевого самоврядування. Податкова, митна та інвестиційна політики. Боргова політика органів місцевого самоврядування.

Реалізація фінансової політики у сфері місцевих фінансів України. Порядок розробки місцевої фінансової політики. Моніторинг запровадження політики.

Змістовий модуль 2. Місцеві бюджети як основа фінансової бази місцевих органів влади. Формування дохідної частини місцевих бюджетів. Система видатків місцевих бюджетів.

Тема 3. Місцеві бюджети як основа фінансової бази місцевих органів влади.

Бюджетна система України. Основні типи відносин. Економічна сутність місцевих бюджетів проявляється в їх призначенні. Місцеві фінанси в економічній системі держави. Роль місцевих бюджетів у фінансовій системі держави. Важливі риси місцевих бюджетів.

Економічна сутність місцевих бюджетів, їхня структура. Правові засади формування та виконання місцевих бюджетів. Передбачається трирівневий адміністративно-територіальний устрій.

Тема 4. Формування дохідної частини місцевих бюджетів.

Система видатків місцевих бюджетів. Джерела і склад доходів місцевих бюджетів. Основні напрямки зміцнення доходної бази місцевих бюджетів. Нові підходи у плануванні доходів місцевих бюджетів. Програмно-цільовий метод планування бюджету.

Суть та історичні аспекти формування цільових фондів.

Тема 5. Система видатків місцевих бюджетів.

Теоретичні основи формування видаткової частини місцевих бюджетів.

Виконання місцевих бюджетів за видатками. Порівняння виконання місцевих бюджетів.

Державні закупівлі на місцевому рівні. Виконання бюджету капіталовкладень. Порядок фінансування видатків місцевих бюджетів на здійснення програм соціального захисту населення за рахунок субвенції з державного бюджету. Система контролю за видатками та запобігання заборгованості з них .

Змістовий модуль 3. Фінансове вирівнювання та бюджетне регулювання

Тема 6. Фінансове вирівнювання та бюджетне регулювання

Фінансове вирівнювання, його необхідність та принципи здійснення. Загальноекономічні причини регіональних відмінностей у формуванні доходів і фінансуванні видатків місцевих бюджетів. Принципи фінансового вирівнювання.

Цілі, інструменти, методи бюджетного регулювання. Завдання бюджетного регулювання. Мета бюджетного регулювання та шлях її досягнення. Способи розмежування бюджетних доходів у світовій практиці. Методи бюджетного регулювання. Види нормативів відрахувань від регульованих доходів

Бюджетні трансферти, їх види. Дотації вирівнювання; субвенції; кошти, що передаються до державного бюджету та місцевих бюджетів з інших місцевих бюджетів; додаткові дотації. Види субвенцій. Алгоритм розрахунків розмірів міжбюджетних трансфертів. Схема розрахунку дотації вирівнювання.

Практика та проблеми фінансового вирівнювання в Україні. Структура видатків місцевих бюджетів України. Основні напрями удосконалення політики фінансового вирівнювання.

Інструменти фінансового вирівнювання в державній регіональній політиці України.

Необхідні умови підвищення результативності фінансового вирівнювання

Змістовий модуль 4. Бюджетний процес на місцевому рівні

Тема 7. Бюджетний процес на місцевому рівні

Зміст і стадії бюджетного процесу на місцевому рівні. Поняття бюджетного процесу на місцевому рівні. Бюджетна система України ґрунтується на принципах: єдності; збалансованості; самостійності; повноти; обґрунтованості; ефективності та результативності; субсидіарності; цільового використання бюджетних коштів; справедливості і неупередженості; публічності та прозорості. Нормативно-правові акти, що регламентують здійснення бюджетного процесу в Україні. Основні принципи бюджетного процесу. Стадії бюджетного процесу.

Учасники бюджетного процесу на місцевому рівні та їхні повноваження. Поняття бюджетних прав органів місцевого самоврядування. Права і обов'язки органів місцевого самоврядування щодо формування та використання бюджету

Складання, розгляд, затвердження, виконання та звітність місцевих бюджетів. Поняття розпорядників бюджетних коштів (РБК). Склад РБК місцевого бюджету. Функції головного розпорядника бюджетних коштів. Звітність про виконання місцевих бюджетів.

Бюджетний розпис. Внесення змін до бюджетних призначень. Річний розпис асигнувань місцевого бюджету. Помісячний розпис асигнувань загального фонду місцевого бюджету.

Змістовий модуль 5. Організація фінансової діяльності підприємств міського господарства. Фінанси підприємств комунального господарства

Тема 8. Організація фінансової діяльності підприємств міського господарства.

Міське господарство та еволюція поглядів на трактування поняття «місцеві фінанси». Елементи місцевого господарства. Еволюція поглядів на трактування поняття «місцеві фінанси». Типи організації місцевих фінансів. Етапи формування науки про місцеві фінанси. Фінанси підприємств місцевого господарства. Склад місцевого господарства. Фінансові відносини, що виникають на рівні місцевого господарства.

Формування фінансових ресурсів підприємств місцевого господарства. Міське господарство являє собою комплекс розташованих на території міста (поселення) підприємств, організацій та установ, що обслуговують матеріально-побутові і культурні потреби населення, яке мешкає в ньому. За призначенням та функціями комунальні підприємства поділяють на п'ять груп. Типи підприємств побутового обслуговування населення. Джерела фінансування місцевого господарства.

Сучасні проблеми та шляхи реформування підприємств місцевого господарства в Україні. Причини виникнення та подальшого накопичення заборгованості.

Доходи, витрати та прибуток підприємства місцевого господарства Основні чинники, що впливають на формування операційного доходу підприємства. Етапи процесу планування операційних доходів підприємства. Планування операційних витрат. Планування прибутку підприємства.

Тема 9. Фінанси підприємств комунального господарства.

Комунальна власність: особливості, проблеми та пріоритети реалізації управлінських рішень.

Інститут комунальної власності в системі місцевих фінансів.

Фінансове забезпечення підприємств комунальної власності.

Застосування реінжинірингу під час розроблення санаційної стратегії підприємств комунального господарства.

Змістовий модуль 6. Фінансова діяльність житлово-експлуатаційного комплексу

Тема 10. Фінансова діяльність житлово-експлуатаційного комплексу

Житлово-комунальне господарство як об'єкт державного регулювання. Державне регулювання житлово-комунального господарства базується на основних засобах впливу на ринок. Концепції державної житлової політики. Особливість функціонування ЖКГ.

Планування і калькулювання собівартості житлово-комунальних послуг. Суб'єкти фінансових відносин у житлово-експлуатаційному комплексі. Об'єкт відносин у житлово-експлуатаційному комплексі. Особливості витрат житлово-експлуатаційних організацій. Особливості калькулювання витрат у сфері житлового господарства.

«Дорожня карта» реформування житлово-комунального господарства України.

Організаційно-фінансові аспекти відновлення міського житлового фонду регіону.

Змістовий модуль 7. Управління місцевими фінансами в Україні

Тема 11. Управління місцевими фінансами в Україні

Принципи, суб'єкти, об'єкти та інструменти управління місцевими фінансами. Нормативно-правове забезпечення місцевих бюджетів в Україні. Принципи місцевого

самоврядування. Суб'єкти управління місцевими фінансами. Об'єкти місцевих фінансів. Управління місцевими фінансами – це формування, використання та розпорядження коштами місцевих бюджетів, а також фінансами комунальних підприємств. Основні завдання головного фінансового управління обласної державної адміністрації. Методи управління місцевими фінансами. Методи прогнозування.

Казначейська система обслуговування місцевих бюджетів Принципи організації місцевих фінансів. Найголовніша характеристика казначейської системи обслуговування бюджету та її відмінність від банківської системи. Принципи функціонування системи Державного казначейства

Організація фінансового контролю і аудиту діяльності місцевого самоврядування. Функції казначейського обслуговування коштів місцевих бюджетів органи Казначейства.

Місцеві фінансові органи, їхні функції та повноваження. Фінансовий контроль – це цілеспрямована діяльність законодавчих і виконавчих органів державної влади і недержавних організацій задля забезпечення законності, фінансової дисципліни і раціональності у процесі формування, розподілу, використання коштів централізованого і децентралізованого грошових фондів з метою найефективнішого соціально економічного розвитку всіх суб'єктів фінансових відносин. Бюджетний контроль – це сукупність заходів, які проводять державні органи, пов'язаних із перевіркою законності, доцільності й ефективності утворення, розподілу і використання грошових фондів держави і місцевих органів самоврядування. Спеціальні служби державного бюджетного контролю.

Змістовий модуль 8. Світовий досвід організації місцевих фінансів

Тема 12. Світовий досвід організації місцевих фінансів

Зміст і значення Європейської хартії місцевого самоврядування. Основні причини прийняття Європейської хартії місцевого самоврядування. Принципи організації місцевих фінансів відповідно до Європейської хартії місцевого самоврядування. Наслідки недосконалої політики фінансового вирівнювання. Засади організації місцевих фінансів в Україні.

Доходи і видатки органів місцевого самоврядування зарубіжних країн. Чинники збільшення бюджетних видатків

Місцеве оподаткування за кордоном. Висновки щодо рівня податкової незалежності в зарубіжних країнах. Причини поширення податку на нерухомість за кордоном.

Місцеві позики в зарубіжних країнах Обмеження щодо місцевих запозичень. Обмеження щодо обсягу коштів на обслуговування місцевого боргу. Етапи процедури банкрутства муніципального утворення.

Теорія і практика фінансового вирівнювання за кордоном. Субсидії органам місцевої влади. Принципи здійснення фінансового вирівнювання. Система фінансового вирівнювання територій Данії, Норвегії, Швеції.

4. Структура навчальної дисципліни

Вид заняття /роботи	Назва теми (Розміщено в СЕЗН ЗНУ)	Кількість годин		Згідно з розкладом
		о/д.ф.	з.ф.	
1	2	3	4	5
Лекційне заняття 1	Тема 1. Сутність, складові та засади організації місцевих фінансів	2	0,5	тиждень 1
Лекційне заняття 2	Тема 2. Фінансова політика у сфері місцевих фінансів.	2	0,5	тиждень 2

<p>Практичне заняття 1</p>	<p>Тема 1. Сутність, складові та засади організації місцевих фінансів Перелік питань: 1. Формування науки про місцеві фінанси 2. Становлення системи місцевих фінансів. Система місцевих фінансів та їхня роль в економічній системі держави 3. Сутність, функції та особливості організації місцевих фінансів 4. Система місцевих фінансів та характеристика її складових 5. Нормативно-правове забезпечення місцевих фінансів 6. Роль місцевих фінансів у соціально-економічних процесах</p> <p>Тема 2. Фінансова політика у сфері місцевих фінансів Перелік питань: 1. Об'єкт, мета і напрями державної фінансової політики у сфері місцевих фінансів 2. Економічні засади та пріоритети фінансової політики органів місцевого самоврядування 3. Реалізація фінансової політики у сфері місцевих фінансів України завдання у вигляді тестів (в системі Moodle) презентація власних досліджень або відповідей (усно) аналітичні завдання, виконання практичних завдань.</p>	<p>2</p>	<p>0,5</p>	<p>тиждень 2</p>
<p>Самостійна робота 1</p>	<p>Тема 1. Сутність, складові та засади організації місцевих фінансів Питання для розгляду 1. Система місцевих фінансів та їхня роль в економічній системі держави. Тема 2. Фінансова політика у сфері місцевих фінансів. Питання для розгляду 1. Об'єкт, мета і напрями державної фінансової політики у сфері місцевих фінансів. Завдання для виконання (зміст): пошук та вивчення інформації, тестування (в системі Moodle).</p>	<p>17</p>	<p>23</p>	<p>тиждень 1-2</p>
<p>Лекційна робота 3</p>	<p>Тема 3. Місцеві бюджети як основа фінансової бази місцевих органів влади</p>	<p>2</p>	<p>1</p>	<p>тиждень 3</p>

Запорізький національний університет
Силабус навчальної дисципліни
Фінанси місцевого самоврядування

Лекційна робота 4	Тема 4. Формування дохідної частини місцевих бюджетів.	2	0,5	<i>тиждень 4</i>
Практичне заняття 2	Тема 3 Місцеві бюджети як основа фінансової бази місцевих органів влади Перелік питань: 1. Бюджетна система України 2. Роль місцевих бюджетів у фінансовій системі держави 3. Економічна сутність місцевих бюджетів, їхня структура 4. Правові засади формування та виконання місцевих бюджетів Тема 4. Формування дохідної частини місцевих бюджетів Перелік питань: 4.1. Джерела і склад доходів місцевих бюджетів 4.2. Основні напрямки зміцнення дохідної бази місцевих бюджетів 4.3. Нові підходи у плануванні доходів місцевих бюджетів 4.4. Програмно-цільовий метод планування бюджету 4.5 Суть та історичні аспекти формування цільових фондів завдання у вигляді тестів (в системі Moodle) презентація власних досліджень або відповідей (усно) аналітичні завдання, виконання практичних завдань.	2	0,5	<i>тиждень 4</i>
Самостійна робота 2	Тема 3. Місцеві бюджети як основа фінансової бази місцевих органів влади Питання для розгляду: 1. Бюджетна система України Тема 4. Формування дохідної частини місцевих бюджетів Питання для розгляду: 1. Нові підходи у плануванні доходів місцевих бюджетів. Завдання для виконання (зміст): пошук та вивчення інформації, тестування (в системі Moodle).	17	22	<i>тиждень 3-4</i>

Запорізький національний університет
Силабус навчальної дисципліни
Фінанси місцевого самоврядування

Лекційне заняття 5	Тема 5. Система видатків місцевих бюджетів	2	0,5	тиждень 5
Лекційне заняття 6	Тема 6. Фінансове вирівнювання та бюджетне регулювання	2	0,5	тиждень 6
Практичне заняття 3	<p>Тема 5. Система видатків місцевих бюджетів</p> <p style="text-align: center;">Перелік питань:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Теоретичні основи формування видаткової частини місцевих бюджетів 2. Виконання місцевих бюджетів за видатками 3. Порівняння виконання місцевих бюджетів 4. Державні закупівлі на місцевому рівні 5. Виконання бюджету капіталовкладень. 6. Порядок фінансування видатків місцевих бюджетів на здійснення програм соціального захисту населення за рахунок субвенції з державного бюджету. 7. Система контролю за видатками та запобігання заборгованості з них . <p>Тема 6. Фінансове вирівнювання та бюджетне регулювання</p> <p style="text-align: center;">Перелік питань:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Фінансове вирівнювання, його необхідність та принципи здійснення 2. Цілі, інструменти, методи бюджетного регулювання 3. Бюджетні трансферти, їх види 4. Практика та проблеми фінансового вирівнювання в Україні 5. Інструменти фінансового вирівнювання в державній регіональній політиці України 6. Необхідні умови підвищення результативності фінансового вирівнювання <p>завдання у вигляді тестів (в системі Moodle) презентація власних досліджень або відповідей (усно) аналітичні завдання, виконання практичних завдань.</p>	2	1	тиждень 6
Самостійна робота 3	<p>Тема 5. Система видатків місцевих бюджетів</p> <p style="text-align: center;">Питання для розгляду:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Державні закупівлі на місцевому рівні 2. Виконання бюджету капіталовкладень. <p>Тема 6. Фінансове вирівнювання та бюджетне регулювання</p> <p style="text-align: center;">Питання для розгляду:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бюджетні трансферти, їх види 	17	23	тиждень 5-6

Запорізький національний університет
Силабус навчальної дисципліни
Фінанси місцевого самоврядування

	Завдання для виконання (зміст): пошук та вивчення інформації, тестування (в системі Moodle).			
Лекційне заняття 7	Тема 7. Бюджетний процес на місцевому рівні	4	0,5	тиждень 7-8
Практичне заняття 4	Тема 7. Бюджетний процес на місцевому рівні Перелік питань: 1. Зміст і стадії бюджетного процесу на місцевому рівні 2. Учасники бюджетного процесу на місцевому рівні та їхні повноваження 3. Складання, розгляд, затвердження, виконання та звітність місцевих бюджетів 4. Бюджетний розпис. Внесення змін до бюджетних призначень завдання у вигляді тестів (в системі Moodle) презентація власних досліджень або відповідей (усно) аналітичні завдання, виконання практичних завдань.	2	1	тиждень 8
Лекційне заняття 8	Тема 8. Організація фінансової діяльності підприємств міського господарства	2	1	тиждень 9
Лекційне заняття 9	Тема 9. Фінанси підприємств комунального господарства	2	0,5	тиждень 10
Практичне заняття 5	Тема 8. Організація фінансової діяльності підприємств міського господарства Перелік питань: 1. Місцеве господарство та еволюція поглядів на трактування поняття «місцеві фінанси» 2. Формування фінансових ресурсів підприємств місцевого господарства 3. Сучасні проблеми та шляхи реформування підприємств місцевого господарства в Україні Тема 9. Фінанси підприємств комунального господарства Перелік питань: 1. Комунальна власність: особливості, проблеми та пріоритети реалізації	2	0,5	тиждень 10

Запорізький національний університет
Силабус навчальної дисципліни
Фінанси місцевого самоврядування

	<p>управлінських рішень</p> <p>2. Інститут комунальної власності в системі місцевих фінансів</p> <p>3. Фінансове забезпечення підприємств комунальної власності</p> <p>4. Застосування реінжинірингу під час розроблення санаційної стратегії підприємств комунального господарства</p> <p>завдання у вигляді тестів (в системі Moodle)</p> <p>презентація власних досліджень або відповідей (усно)</p> <p>аналітичні завдання, виконання практичних завдань.</p>			
Самостійна робота 4- 5	<p>Тема 7 Бюджетний процес на місцевому рівні</p> <p>Питання для розгляду:</p> <p>1. Бюджетний розпис. Внесення змін до бюджетних призначень</p> <p>Тема 8 . Організація фінансової діяльності підприємств міського господарства</p> <p>Питання для розгляду:</p> <p>1. Сучасні проблеми та шляхи реформування підприємств місцевого господарства в Україні</p> <p>Тема 9. Фінанси підприємств комунального господарства</p> <p>Питання для розгляду:</p> <p>1. Фінансове забезпечення підприємств комунальної власності</p> <p>Завдання для виконання (зміст):</p> <p>пошук та вивчення інформації, тестування (в системі Moodle).</p>	17	23	<i>тиждень 7-10</i>
Лекційне заняття 10	<p>Тема 10. Фінансова діяльність житлово-експлуатаційного комплексу</p>	4	1	<i>тиждень 11-12</i>
Практичне заняття 6	<p>Тема 10 Фінансова діяльність житлово-експлуатаційного комплексу</p> <p>Перелік питань:</p> <p>10.1. Житлово-комунальне господарство як об'єкт державного регулювання</p> <p>10.2. Планування і калькулювання собівартості житлово-комунальних послуг</p> <p>10.3. «Дорожня карта» реформування житлово-комунального господарства України</p> <p>10.4. Організаційно-фінансові аспекти відновлення міського житлового фонду регіону</p> <p>завдання у вигляді тестів (в системі Moodle)</p> <p>презентація власних досліджень або відповідей (усно)</p>	2	1	<i>тиждень 12</i>

Запорізький національний університет
Силабус навчальної дисципліни
Фінанси місцевого самоврядування

	аналітичні завдання, виконання практичних завдань.			
Самостійна робота 6	Тема 10 Фінансова діяльність житлово-експлуатаційного комплексу Питання для розгляду: 1. «Дорожня карта» реформування житлово-комунального господарства України Завдання для виконання (зміст): пошук та вивчення інформації, тестування (в системі Moodle).	17	23	тиждень 11-12
Лекційне заняття 11	Тема 11. Управління місцевими фінансами в Україні	4	1	тиждень 13-14
Практичне заняття 7	Тема 11. Управління місцевими фінансами в Україні Перелік питань: 1. Принципи, суб'єкти, об'єкти та інструменти управління місцевими фінансами 2. Казначейська система обслуговування місцевих бюджетів 3. Організація фінансового контролю і аудиту діяльності місцевого самоврядування 4. Місцеві фінансові органи, їхні функції та повноваження завдання у вигляді тестів (в системі Moodle) презентація власних досліджень або відповідей (усно) аналітичні завдання, виконання практичних завдань.	2	1	тиждень 14
Самостійна робота 7	Тема 11. Управління місцевими фінансами в Україні Питання для розгляду: 1. Казначейська система обслуговування місцевих бюджетів Завдання для виконання (зміст): пошук та вивчення інформації, тестування (в системі Moodle).	17	23	тиждень 13-14
Лекційне заняття 12	Тема 12. Світовий досвід організації місцевих фінансів	4	1	тиждень 15-16
Практичне заняття 8	Тема 12. Світовий досвід організації місцевих фінансів Перелік питань: 12.1. Зміст і значення Європейської хартії місцевого самоврядування 12.2. Доходи і видатки органів місцевого самоврядування зарубіжних країн	2	0,5	тиждень 16

	12.3. Місцеве оподаткування за кордоном 12.4. Місцеві позики в зарубіжних країнах 12.5. Теорія і практика фінансового вирівнювання за кордоном завдання у вигляді тестів (в системі Moodle) презентація власних досліджень або відповідей (усно) аналітичні завдання, виконання практичних завдань.			
Самостійна робота 8	. Тема 12. Світовий досвід організації місцевих фінансів Питання для розгляду: 1. Теорія і практика фінансового вирівнювання за кордоном Завдання для виконання (зміст): пошук та вивчення інформації, тестування (в системі Moodle).	17	23	тиждень 15-16
Залік				Залік проводиться згідно з розкладу http://surl.li/wkfgf

Примітка. У разі розроблених і розміщених в СЕЗН ЗНУ методичних рекомендацій (вказівок) до практичних/семінарських/лабораторних занять, самостійної роботи, перелік питань/завдань можна НЕ подавати.

5. Види і зміст контрольних заходів

Вид заняття/ роботи	Вид контрольного заходу	Зміст контрольного заходу	Критерії оцінювання та термін виконання*	Усього балів
1	2	3	4	5
Поточний контроль				
Практичне заняття 1	Усне опитування	Питання для підготовки: Теоретичні питання за темами 1-2	Усне опитування за ЗМ1 оцінюється максимально в 1 бал	1
	Практичне завдання: Підготовка відповідей за темами 1-2 змістового модуля 1	Вимоги до виконання та оформлення: Виконується у друкованому вигляді з дотриманням загальних вимог	Відповіді на завдання та доповідь у вигляді презентації оцінюється максимально в 6 балів (оцінюється правильність та розкриття теми, її актуальність; обґрунтованість відповідей на додаткові запитання)	6
Практичне заняття 2	Усне опитування	Питання для підготовки:	Усне опитування за ЗМ2 оцінюється максимально	1

Запорізький національний університет
Силабус навчальної дисципліни
Фінанси місцевого самоврядування

		Теоретичні питання за темами 3-5	в 1 бал	
	Практичне завдання: Підготовка відповідей за темами 3-5 змістового модуля 2	Вимоги до виконання та оформлення: Виконується у друкованому вигляді з дотриманням загальних вимог	Відповіді на завдання та доповідь у вигляді презентації оцінюються максимально в 7 балів (оцінюється правильність та розкриття теми, її актуальність; обґрунтованість відповідей на додаткові запитання)	7
Практичне заняття 3	Усне опитування	Питання для підготовки: Теоретичні питання за темою 6	Усне опитування за ЗМ3 оцінюється максимально в 1 бал	1
	Практичне завдання: Підготовка відповідей за темою 6 змістового модуля 3	Вимоги до виконання та оформлення: Виконується у друкованому вигляді з дотриманням загальних вимог	Відповіді на завдання та доповідь у вигляді презентації оцінюються максимально в 6 балів (оцінюється правильність та розкриття теми, її актуальність; обґрунтованість відповідей на додаткові запитання)	6
Практичне заняття 4	Усне опитування	Питання для підготовки: Теоретичні питання за темою 7	Усне опитування за ЗМ4 оцінюється максимально в 1 бал	1
	Практичне завдання: Підготовка відповідей за темою 7 змістового модуля 4	Вимоги до виконання та оформлення: Виконується у друкованому вигляді з дотриманням загальних вимог	Відповіді на завдання та доповідь у вигляді презентації оцінюються максимально в 7 балів (оцінюється правильність та розкриття теми, її актуальність; обґрунтованість відповідей на додаткові запитання)	7
Практичне заняття 5	Усне опитування	Питання для підготовки: Теоретичні питання за темами 8-9	Усне опитування за ЗМ5 оцінюється максимально в 1 бал.	1
	Практичне завдання: Підготовка	Вимоги до виконання та оформлення:	Відповіді на завдання та доповідь у вигляді презентації оцінюються	6

Запорізький національний університет
Силабус навчальної дисципліни
Фінанси місцевого самоврядування

	відповідей за темами 8-9 змістового модуля 5	виконується у вигляді тез доповіді у друкованому вигляді з дотриманням загальних вимог	максимально в 6 балів (оцінюється правильність та розкриття теми, її актуальність; обґрунтованість відповідей на додаткові запитання)	
Практичне заняття 6	Усне опитування	Питання для підготовки: Теоретичні питання за темою 10	Усне опитування за ЗМ6 оцінюється максимально в 1 бал.	1
	Практичне завдання: Підготовка відповідей за темою 10 змістового модуля 6	Вимоги до виконання та оформлення: виконується у вигляді тез доповіді у друкованому вигляді з дотриманням загальних вимог	Відповіді на завдання та доповідь у вигляді презентації оцінюється максимально в 7 балів (оцінюється правильність та розкриття теми, її актуальність; обґрунтованість відповідей на додаткові запитання)	7
Практичне заняття 7	Усне опитування	Питання для підготовки: Теоретичні питання за темою 11	Усне опитування за ЗМ7 оцінюється максимально в 1 бал.	1
	Практичне завдання: Підготовка відповідей за темою 11 змістового модуля 7	Вимоги до виконання та оформлення: виконується у вигляді тез доповіді у друкованому вигляді з дотриманням загальних вимог	Відповіді на завдання та доповідь у вигляді презентації оцінюється максимально в 6 балів (оцінюється правильність та розкриття теми, її актуальність; обґрунтованість відповідей на додаткові запитання)	6
Практичне заняття 8	Усне опитування	Питання для підготовки: Теоретичні питання за темою 12	Усне опитування за ЗМ8 оцінюється максимально в 1 бал.	1
	Практичне завдання: Підготовка відповідей за темою 12 змістового модуля 8	Вимоги до виконання та оформлення: виконується у вигляді тез доповіді у друкованому вигляді з дотриманням	Відповіді на завдання та доповідь у вигляді презентації оцінюється максимально в 7 балів (оцінюється правильність та розкриття теми, її актуальність;	7

		загальних вимог	обґрунтованість відповідей на додаткові запитання)	
Усього за поточний контроль	12			60
Підсумковий контроль				
Залік	Теоретичне завдання: два теоретичних питання	Питання для підготовки: за темами 1-12	2*10	20
	Практичне завдання: Підсумковий тест	Виконання тесту	20	20
Усього за підсумковий контроль				40
Посилання на питання заліку у СЕЗН ЗНУ (платформа Moodle)	https://moodle. znu.edu.ua/cou rse/view.php?i d=11284			

оцінювання ЗНУ: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

6. Основні навчальні ресурси

Рекомендована література

Законодавчо-нормативні акти:

1. Конституція України : Закон України № 254к/96-ВР від 28.06.1996 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Бюджетний кодекс України : Закон України № 2456-VI від 08.07.2010 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>

3. Податковий кодекс України : Закон України № 2755-VI від 02.12.2010 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
4. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України № 280/97-ВР від 21.05.1997. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>

Основна:

1. Бак Н.А. Фінанси. Фінанси, банківська справа та страхування. Грошовий обіг і публічні фінанси : підручник для бакалаврів / за ред. проф. П.О. Нікіфорова, доц. Н.А. Бак. Чернівці, 2019. С. 122-197.
2. Карлін М. І. Фінанси зарубіжних країн. Київ : Кондор, 2021. 364 с.
3. Сидорович М. Муніципальні фінанси: навч. посіб. Київ : НаУКМА, 2021. 68с.
4. Фінанси територіальних громад : навч. посіб. / Сокровольська Н.Я., та ін. Чернівці : Вид. «Рута», 2019. 200 с.
5. Шпак Н. О., Ярошевич Н. Б., Побурко О. Я. Фінанси, гроші та кредит : навч. посіб. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2018. 416 с

Додаткова:

1. Власюк Н. І. Місцеві фінанси : навч. посіб. для студентів ден. та заоч. форм навчання спец. 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» / Власюк Н. І. Львів : Вид-во Львів. торг.-екон. ун-ту, 2020. 259.
2. Дяченко С. А. Місцеві фінанси України в умовах децентралізації державного управління: стан, тенденції та механізми розвитку : монографія / С. А. Дяченко. Одеса : Гельветика, 2018. 395 с.
3. Ковалевич Д. А. Місцеві фінанси в системі соціально-економічного розвитку регіону : монографія / за ред. Д. А. Ковалевич. Чернівці : Технодрук, 2017. 207с
4. Кожаліна Н.П. Шляхи вдосконалення формування фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування. *Економіка і Суспільство*. 2017. №11. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/11_ukr/69.pdf
5. Книга секторальних стратегій. : Місцеві фінанси. Секторальна стратегія : розроб. Асоц. міст України. 2020. 11 с.
6. Парубець О. М., Ільчук В. П., Сугоняко Д. О. Місцеві фінанси : навч. посіб. Чернівці : Вид-во Брагинець О. В., 2020. 344 с.
7. Vammalle, C. and I. Vambalaite (2021), “Financing and Financing Public Investments of Local Authorities: Framework and Application to Five OECD Countries”, OECD Working Papers on Fiscal Federalism, No. 34, OECD Publishing, Paris, URL: <https://doi.org/10.1787/162d8285-en>
8. de Biase, P. and S. Dougherty (2023), “From local to national: Providing and financing effective long-term care”, OECD Working Papers on Fiscal Federalism, No. 45, OECD Publishing, Paris, URL: <https://doi.org/10.1787/578b296f-en>

Інформаційні ресурси

1. European governance and urban policy | Blog. European Local Government Finances and Local Autonomy URL: <https://www.kdz.eu/en/news/blog/european-local-government-finances-and-local-autonomy>
2. Local Democracy Research Centre. Funding systems for local government – international. URL: <https://lgiu.org/local-democracy-research-centre/funding-systems-for-local-government-international-comparisons/>

7. Регуляції і політики курсу

Відвідування занять. Регуляція пропусків.

Відвідування занять є обов'язковим. Студенти, які пропустили лекцію повинні самостійно опрацювати лекційний матеріал згідно рекомендованої літератури та матеріалів представлених у СЕЗН ЗНУ Moodle. Студенти, які пропустили практичне заняття або за певних обставин не відвідують практичні заняття, повинні надсилати підготовлені теоретичні і практичні завдання (відповідно до контрольних заходів відповідної теми або практичного заняття) у СЕЗН ЗНУ Moodle для накопичення бажаної кількості балів та за потреби відвідувати консультації.

Політика академічної доброчесності

Кожний студент зобов'язаний дотримуватися принципів академічної доброчесності. Письмові завдання з використанням часткових або повнотекстових запозичень з інших робіт без зазначення авторства – це *плагіат*. Використання будь-якої інформації (текст, фото, ілюстрації тощо) мають бути правильно процитовані з посиланням на автора! Якщо ви не впевнені, що таке плагіат, фабрикація, фальсифікація, порадьтеся з викладачем. До студентів, у роботах яких (наприклад, есе, тези, статті, письмові завдання, ситуаційні завдання) буде виявлено списування, плагіат чи інші прояви недоброчесної поведінки можуть бути застосовані різні дисциплінарні заходи (див. Кодекс академічної доброчесності ЗНУ URL: <http://surl.li/qkvjiz>).

Використання комп'ютерів/телефонів на занятті

Використання мобільних телефонів, планшетів та інших гаджетів під час лекційних та практичних занять дозволяється виключно у навчальних цілях (для уточнення певних даних, отримання довідкової інформації, під час он-лайн тестування тощо). Під час занять заборонено надсилання текстових повідомлень, прослуховування музики, перевірка електронної пошти, соціальних мереж тощо. Будь ласка, не забувайте активувати режим «без звуку» до початку заняття. Під час виконання заходів контролю (контрольних робіт, заліків, іспитів) використання гаджетів заборонено. У разі порушення цієї заборони роботу буде анульовано без права перескладання.

Комунікація

Комунікація викладача зі студентами здійснюється за допомогою повідомлень у СЕЗН Moodle; через електронну пошту викладача, месенджери Telegram та Viber. Викладач відповідатиме на запити студентів у термін до трьох робочих днів. Всі робочі оголошення можуть надсилатися через старосту, на електронну пошту та розміщуватимуться в Moodle. Будь ласка, перевіряйте повідомлення вчасно. *Ел. пошта має бути підписана справжнім ім'ям і прізвищем.* Адреси типу user123@gmail.com не приймаються.

Визнання результатів неформальної/інформальної освіти

Визнання результатів навчання у неформальній та/або інформальній освіті дозволяється здобувачам ступеня вищої освіти бакалавр – для дисциплін, які починають викладатися з другого семестру. Визнання результатів проводиться у семестрі, який передує семестру, у якому згідно з навчальним планом конкретної освітньої програми передбачено вивчення певної дисципліни.

Процедура врахування результатів, отриманих здобувачем за рахунок неформальної/інформальної освіти визначена у Положенні Запорізького національного університету про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти від 29.06.2022 р. №154 (URL: <http://surl.li/xogolg>).

Неформальне та/або інформальне навчання здобувачі вищої освіти можуть проходити в Школі фінансової грамотності «Талан» Національного банку України та на освітніх платформах: онлайн-платформа ВУМ online; платформа Courséga та ін. За наявності сертифікату (свідоцтва, програми тощо) про проходження онлайн-курсу, тренінгу, вебінару, курсу підвищення

кваліфікації, конференції та ін. з тематики (однієї з тем, змістового модуля) навчальної дисципліни залежно від кількості прослуханих годин (здобутих кредитів) здобувачу може бути визнано результати навчання, набуті під час неформальної та/або інформальної освіти та зараховано їх або як частину результатів навчання, або як оцінку семестрового контролю.

ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ

ГРАФІК ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ 2024-2025 н. р. доступний за адресою: <https://tinyurl.com/yckze4jd>.

НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ. Перевірка набутих студентами знань, навичок та вмій (атестації, заліки, іспити та інші форми контролю) є невід'ємною складовою системи забезпечення якості освіти і проводиться відповідно до Положення про організацію та методику проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9tve4lk>.

ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН, ВІДРАХУВАННЯ. Наявність академічної заборгованості до 6 навчальних дисциплін (в тому числі проходження практики чи виконання курсової роботи) за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання студенту права на повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. Порядок повторного вивчення визначається Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9pkmmp5>. Підстави та процедури відрахування студентів, у тому числі за невиконання індивідуального навчального плану, регламентуються Змінами до Положення про організацію освітнього процесу в ЗНУ: https://sites.znu.edu.ua/navchalnyj_viddil/normatyvna_basa/zm_ni_do_polozhennya_pro_organ_zats_yu_osv_tn_ogo_protsestu_v_znu_z_01_07_2024_.pdf.

ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/57wha734>. Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їх повноважень, відповідно до: Положення про порядок призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/yd6bq6p9>; Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9r5dpwh>.

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА. Телефон довіри практичного психолога **Марті Ірини Вадимівни** (061) 228-15-84, (099) 253-78-73 (щоденно з 9 до 21).

УПОВНОВАЖЕНА ОСОБА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ
Запорізького національного університету: **Банак Віктор Аркадійович**
Електронна адреса: v_banakh@znu.edu.ua
Гаряча лінія: тел. (061) 227-12-76, факс 227-12-88

РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ. Центральні входи усіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу у разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Якщо вам потрібна спеціалізована допомога, будь ласка, зателефонуйте (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання

Запорізький національний університет
Силабус навчальної дисципліни
Фінанси місцевого самоврядування

допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ:
<https://tinyurl.com/ydhcsagx>.

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА: <http://library.znu.edu.ua>. Графік роботи абонементів: понеділок-п'ятниця з 08.00 до 16.00; вихідні дні: субота і неділя.

СИСТЕМА ЕЛЕКТРОННОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ (MOODLE):
<https://moodle.znu.edu.ua>

Якщо забули пароль/логін, направте листа з темою «Забув пароль/логін» за адресою:
moodle.znu@znu.edu.ua.

У листі вкажіть: прізвище, ім'я, по-батькові українською мовою; шифр групи; електронну адресу. Якщо ви вказували електронну адресу в профілі системи Moodle ЗНУ, то використовуйте посилання для відновлення паролю <https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015>.

ЦЕНТР ІНТЕНСИВНОГО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ: <http://sites.znu.edu.ua/child-advance/>

ЦЕНТР НІМЕЦЬКОЇ МОВИ, ПАРТНЕР ГЕТЕ-ІНСТИТУТУ:
<https://www.znu.edu.ua/ukr/edu/ocznu/nim>

ШКОЛА КОНФУЦІЯ (ВИВЧЕННЯ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ): <http://sites.znu.edu.ua/confucius>